

Disputatio Philosophica
D E
ORTIS IN GENERE
E T
CONJUGATIS, NOTA
TIONE, DISTRIBUTIONE
ET DEFINITIONE IN
S P E C I E,

Q U A M

Divinâ affulgente gratiâ,

*Cum consensu & approbatione amplissimæ facultatis Phi
losophicæ, in florentissimâ Patriâ Academiâ Aboënsi,*

S U B P R Æ S I D I O

REVERENDI & PRÆCLARISSIMI VIRI

DN. M. NICOLAI L. NYCOPENSIS.

Log. & Poët. Profess. celeberrimi; Mecænatis, Præceptoris
ac Promotoris sui gratâ memoriâ æternum colendi.

*Liberalis Exercitij gratiâ, candidæ Philosophantium censuræ,
Publicè ventilandam proponit, ac pro virili defendendam suscipit*

JOHANNES JACOBI Elienwaan
NAG-FINLANDUS.

Ad diem Octob. Anni salutis Humanæ 1651.

A B O Æ

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typog: 1651.

Erkrankung: Peritonitis (Blut). Typus: 1874.

A B O E

Ad diem Octob. Annalibus Humanis 1671.

INAG-FINLANDS

JOHANNES JACOB

T H E S I S I.

Veluti liberi à Parentibus originem trahunt, Rivuli é fontibus scaturiunt & dimanant; Eundem in modum argumenta orta à primis, fonte quasi fluunt & exiliunt: Non secús ac nomina derivativæ speciei in Grammaticis, ad nomina primitivæ, sese habent.

2. Cum itaq; prius de doctrina argumentorum primorum, quæ fuere; Partim in *simplicibus consentaneis* sz & *dissentaneis*; partim in *comparatis in quantitate* & *qualitate*, sit actum operæ pretium nos facturos arbitramur, si impræsentiarum doctrinam argumentorum, quæ in libro dialecticæ primo restat intacta, ob insignem eorum usum, jucunditatem ac suavitatem, publico ac placido eruditorum examini submittamus.

Det D^eus optatam felici fidere cursum!

3. Jucundissimam ortorum doctrinam adornaturi, eorundem cum Definitionem tum Distributionem investigabimus. Definiuntur enim ab Authore hoc modo: *Orta sunt argumenta artificialia quæ ex primis oriuntur, & eandem arguendi vim cum illis habent.*

4. Circa hanc definitionem considerabimus *ὁρολογίαν* sive nominalem explicationem; & *πραγμασίαν* sive realem enodationem. In *ὁρολογίᾳ* perpendemus *ἐτυμολογίαν* sive nominis notationem; & *συναρμίαν* sive vocum æquipollentium collectionem.

5. Etymologiam sive vocis Notationem quod con-
cernit, *Orta* sic dicuntur, quia non sunt suæ originis sed à
primis originem trahunt, h.e. vim & facultatem arguen-
di non habent ingentam & nativam sicut prima. Sed
ascititiam & aliunde ortam vtz à primis, sine quorum co-
gnitione, nec esse, nec explicari, nec intelligi possunt.

6. Synonymiam sive terminorum æquipollentiam
quod attinet, orta alijs nominibus dicuntur: 1. *Derivata*
quia derivantur à primis. Quemadmodum in Gram-
maticis voces aliæ sunt privativæ, quæ aliunde origi-
nem non ducunt, v. g. Equus, Aper; Aliæ Derivativæ
quæ ab alijs deducuntur, v. g. Equuleus, aprinus; Ita in
Logicis alia argumenta sunt prima quæ sunt suæ origi-
nis, qualia sunt consentanea, dissentanea & comparata;
alia à primis orta & derivata. 2. *Symbolica*, quia affe-

7. His, quæ *ὀνομαστολογία* concernebant, sic prali-
batis & enodatis, consequens est, ut nos ad *περγαμστος*
λογία accingamus, in qua duo occurrunt attendenda,
conceptus vtz convenientiæ & disconvenientiæ.

8. *Genus* in data definitione, Vocibus: *Argumenta ar-*
tificialia, indigitatur. Licet enim vim arguendi non
habeant à se tanquam principio, habent tamen eam in se
tanquam subjecto, quo conveniunt cum primis, qualis
enim vis, natura, emphasis & energia est arguendi in
primis, talis etiam est in ortis: & differunt ab inartifici-
alibus sive testimonio, quod neq; vim arguendi à se, neq;
in se habet.

9. *Differentia specifica* his absolvitur verbis: Quæ è primis
oriuntur, & eandem in arguendo vim cum illis habent.

10. Desumitur autem hæc differentia è tribus argu-
mentorum ortorum proprietatibus, quarum prima est:

Quod

Quod oriantur è primis. Non enim habent vim arguendi à se, licet in se, sed à primis deductam, non secus ac liberi habent quidem vitam in se, sed à parentibus præpagatam.

11. Hæc proprietas ut eò dilucidior ac planior evadat, duo apprimè notanda veniunt: Quorum *Primum* est *Ortus argumentorum* ortorum, qui duplex constituitur: *Generalis* & *specialis*. Generalis est triplex: Vel enim oriuntur ex consentaneis, vel ex dissentaneis, vel ex comparatis. Ortus verò specialis totuplex est quod triplices sunt species consentaneorum, dissentaneorum & comparatorum. Idcirco illa argumenta quæ oriuntur ex consentaneis, arguunt se in genere ut consentanea, quæ ex dissentaneis ut dissentanea, quæ ex comparatis ut comparata; & in specie, quæ oriuntur ex causis arguunt se ut causæ, quæ ex effectis arguunt se ut effecta, quæ ex subjectis & adjunctis, illa arguunt se ut subjecta & adjuncta.

12. Alterum quod attenditur, est discrimen inter orta & prima: Distingvuntur potissimum quadrupliciter: 1. Ratione ordinis, & sic differunt ut prius & posterius; argumenta prima sunt priora, orta posteriora, quia à primis originem trahunt. 2. Ratione arguitivnis, in arguentis primis arguendi vis est primaria, in ortis verò secundaria. h. e. Affectio arguendi primis inest primò, & non propter aliud, cum non aliundè derivetur, ortis verò secundariò & *δευτέρας* propter argumenta prima. 3. Ratione simplicitatis, vis arguendi in primis est nuda, simplex & aperta, in ortis verò quasi mixta & novis symbolis ac notis tecta ac proposita. E. g. Corpus & anima sunt causæ juxta affectionem primam, homo verò effectum. Sed ex affectione orta corpus

& anima dicuntur partes, homo verò totum. 4. Ratione denominationis, quia argumenta orta distinctionem à primis habent notationem, uti modo diximus.

13. Secunda proprietas his absolvitur voculis; ut eandem planè arguendi vim cum primis habeant unde oriuntur. Qui enim novisse cupit quæ sit vis arguendi conjugati ad conjugatum, notationis ad nomen, totius ad partes, definitionis ad definitum aut contra, illi recurrendum erit ad argumenta prima, è quibus hæc oriuntur.

14. Tertia autem est, quod vis & facultas ortorum novis quibusdam titulis ac symbolis vestiatur, tegatur & occultetur. E. g. Homo & humus, quando considerantur ut argumenta prima, appellantur causa & effectus, ut orta, Nomen & notatio.

15. Exposita brevissimè definitione ejusq; proprietatibus, oculi jam convertendi sunt ad divisionem; Orta alia sunt Nominalia seu simplicia; alia Realia seu composita.

16. Orta Nominalia sunt in quibus nomina seu voces argumenta faciunt, quæq; ex uno duntaxat argumento primo oriuntur. Unde & simplicia nuncupantur, ut conjugata & Notatio.

17. Hic in definito notetur Homonymia: accipitur autem Nomen. 1. Pro peculiari aliqua parte orationis, quæ in Grammaticis distinguitur à verbo. 2. Specialiter pro casu recto scz Nominativo. 3. Generaliter pro omni vocabulo, quo res vel conceptus animi significamus, sive fuerit Nomina sive verba, Pronomina, Adverbia vel participia, quæ acceptio est hujus loci.

18. Quæritur ergò, An Nomina sint argumenta? Hanc questionem affirmatam damus hisce duabus suffulti

fulti rationibus: 1. Quia sæpè nos provehunt in rerum cognitionem, quod est arguere, si verò arguunt verè sunt argumenta. 2. Quia multæ dantur propositiones quæ non possunt resolvi, nisi in nomen & notationem nominis. E. g. homo dicitur ab humo, hæc propositio aliter non potest resolvi, nisi in nomen & notationem nominis.

19. **CONJUGATA** sunt nomina ab eodem principio variè deducta. Pro hujus definitionis analysi expendenda nobis venit: 1. Definitio Nominalis. 2. Realis. 3. Requisita conjugatorum, 4. Membra conjugatorum. 5. Origo.

20. In Definitione Nominali duo sese notanda nobis præbent, notatio vtz & synonymia. Ad Notationem quod spectat, conjugata sic dicuntur, eò quod sub uno significationis quasi jugo contineantur, omnia enim conjugata eandem rem significant, licet modo different. V. g. Justitia, justus & justè. Hic justus notat justitiam prout subjecto inest. Justè verò eandem designat justitiam, sed quatenus illa elucet in effectis. Sic in alijs.

21. Etymologiam excipit Synonymia, seu terminorum æquipollentia. Synonyma sunt hæc: Conjugata græcè dicuntur *σύνυγες*, quæ appellatio est Metaphorica à communi bouum jugo desumpta, siquidem communitate significationis sub idem quasi jugum redacta sunt.

22. Enodatâ definitione nominali, recto nos conferimus tramite ad definitionem realem, ubi duo se enucleanda offerunt, Genus vtz, & differentia.

23. Genus conjugatorum Author exprimit quando dicit: Conjugata sunt nomina non nuda & Grammatica sed

ea sed Logica de quibus argumentum, quod est genus summum prædicatur.

24. Hæc de genere; Reliqua definitionis verba differentiam specificam absolvunt: Ab eodem principio variè deducta. Hic duo evisceranda occurrunt. 1. Quid Ramus per principium & nomina intelligat. 2. Qualis nominum sit deductio:

25. Principium est hic Ramo, thema illud seu fons, à quo reliqua omnia descendunt, deducuntur & pullulant: Derivata verò à principio & themate illo deducta, nomina appellat, non ut principium illud neget esse conjugatum, sed ut cò significantius principij & principiatum rationem in conjugatorum nominum deductione ac flexione declaret. E. g. Justitia, justus & justè: Hic justitia est primitivum, principium, fons & origo, à quo reliqua scaturiunt & dimanant; nomina ab hoc principio deducta sunt justus & justè, ubi non solum nomina, sed & ipsum primitivum seu principium sunt conjugata.

26. Nota: per Nomina variè deducta intelligit Author omnia illa vocabula, quæ sunt ejusdem generis, stirpis, fontis & originis, sive in specie & grammaticè spectata fuerint nomina, verba sive adverbia, ut paulò superius innuimus.

27. Asterisco notetur quod hic non attendatur deductio nominum grammatica, quæ respicit literarum & syllabarum multitudinem. Atq; sic illud est principium quod paucioribus constat literis; derivativum quod pluribus; sed Logica respiciens modum significandi simpliciolem. E. g. Fortitudo, fortis & fortiter, hic jam fortitudo est primitivum quia denotat solam formam seu qualitatem. Fortis verò derivativum connotans formam cum ipso subjecto cui fortitudo inhaeret.

28. Requisita duo assignari solent: 1. *Convenientia ratione significationis.* 2. *Differentia ratione casuum & terminationis.* Hinc talis emergit Regula perpetuò observanda, ex qua infallibiliter conjugata cognosci possunt: Conjugata semper cum suis primitivis conveniunt, si non nomine saltem significatione, differunt tamè ab iisdem terminatione. Eg: Doctus & doctè sunt conjugata quæ cum suo primitivo, vidz: doctrina significatione conveniunt, sed terminatione ab eodem differunt.

29. Conjugata ratione membrorum sunt duplicia: Abstracta & concreta; illa sunt primitiva, hæc derivativa; illa habent rationem fontis, hæc verò rivulorum.

30. Abstractum est nomen significans nudam formam absq; subjecti connotatione Eg. Justitia, doctrina, sapientia. CONcretum est nomen significans formam cum subjecto. Ug: Sapiens continet 1. Formam seu qualitatem ipsam sz: Sapientiam. 2. Subjectum sz: hominem cui qualitas ista inhaeret.

31. Concretum rursus est duplex: 1. *Substantiale* (aliàs synonymicum) cujus abstractum est substantia, Eg. animal huius abstractum sz. animalitas est substantia 2. *Accidentale* (aliàs Paronymicum) cujus abstractum est accidens. Eg. justus, doctus. Horum abstracta doctrina sz: & justitia sunt accidentia, & in his procedit hæc regula: Abstracta sunt nomina substantiva, concreta adjectiva.

32. Origo conjugatorum his ab Authore verbis exponitur: In conjugatis est symbolum argumentorum consentaneorù i. e. conjugata oriuntur ex arguentis consentaneis tantum. Nam in conjugatis unum habet rationem principij, alterum rationem principiatij; inter

principium & principiatum, suavissima & artificissima est
consensio.

33. Hæc de conjugatis dicta sunt, sequitur Notatio
quæ est argumentum ortum nominale simplex, quo no-
mina rebus imposita interpretantur.

34. Circa hujus definitionis exegesi sequentia per-
pendenda veniunt: 1. *Definitum*, ubi attenditur 1. Ety-
mologia. Notatio dicitur à Notando h. e. significan-
do, quia rem ex nomine quodammodo declarat & notã
facit Eg. Eva virago nominatur quia de viro sumpta est.

35. 2. Homonymia, quæ altiori mentis indagine
evolvenda venit ne progressus retardetur. Notatio ita
quæ est duplex: *Grammatica* scilicet: quæ est prior pars Gram-
matices à Syntaxi distincta; & *Logica* quæ est argumen-
tum ortum nominale. Ubi mox attendenda venit utrius-
quæ tam convenientia quam discrepantia.

36. Convenientia in his duobus consistit: 1. Quod
in utraq; contingat fieri quandam nominum deductio-
nem & derivationem; Deinde quod in utraq; requira-
tur vocabulorum seu nominum cognatio & affinitas.

37. Discrepantia tribus ostenditur modis. 1. *Termini*
no à Quo Notatio enim grammatica nudè & simpliciter
unam vocem ab alia flectit & deducit, non inspectatã vocis
origine ex ipsius rei natura, vel ex aliquo argumento
primo. Notatio Logica est nominis interpretatio, cau-
sam seu rationem reddens, cur hæc vel illa res, hoc vel
illo nomine sit insignita, idq; ex ipsius rei natura vel ex
aliquo argumento primo Eg. Grammatica notatione
& flexione à Rego simpliciter deducitur REX. Logica
v. Notatio non spectat simpliciter vocabularem dedu-
ctionem, sed insuper ex aliquo argumento: Nam ab ef-
fectis rationem ostendit, cur huic homini, Regis nomen
sit

sit impositum, nempe à Regendo. *II. Genere.* Notationis Logica genus est argumentum, Nam notatio arguit rei nomen. Notationis Grammatica non est argumentum, sed nuda tantum vocabularis flexio omnis facultatis arguendi experta. *III. Fine.* Notationis Logicae finis est bene differere; Grammatica v. bene loqui.

38. 3. *Synonymia.* Vocabula synonyma sunt: Notatio Græcè dicitur *ετυμολογία*, quia veram nominis proprietatem explicat, quandoq; etiam in rerum cognitionem deducit. 2. Aristoteli Symbolum. Alijs *παρὰ φρασιν* i. e. phraseos, nec non orationis, vel partis aliquis expositio & interpretatio; alijs Definitio nominis.

39. *II. Definitio ipsa.* quæ resolvitur in genus & differentiam. Genus quatuor hisce vocibus: *argumentum ortum nominale simplex*, indigitatur; dicitur ortum quia non est suæ originis, dicitur Nominale, quia in notatione v. nominis argumentum deducitur, dicitur simplex, quia, ex unico argumento primo oritur.

40. Differentia specifica sequentibus exprimitur verbis: Quo nomina rebus imposita interpretamur. Nomen Logicè interpretari nihil aliud est, quam rationem seu causam indagare, cur istiusmodi nomen rei sit impositum, idq; ex ipsius rei notatæ naturâ & ex aliquo argumento primo, Notatio Logica rationem investigat notationis grammaticæ, quam semper præsupponit. Eg, homo dicitur ab humo, inquit Grammaticus, hic subsistit; at Logicus rationem ipsius notationis ex aliquo argumento primo exponit, commemorans notationem hanc desumptam esse à causâ materiali, siquidem huius est hominis materia.

41. Hæc differentia ut eò clarius clucescat, apprihensendum erit, quod non omnium nominum dentur no-

rationes, sed tantum compositorum. Nomina itaq; *alia sunt prima seu primitiva*, horum nulla prorsus datur notatio, notatio quippe est nominis interpretatio ex suo principio & origine, quod autem non habet principium illius non potest dari aliqua notatio: alia orta, derivativa & composita ex simplicibus, & horum datur notatio si certo consilio fuerint imposita.

42. Probè quoq; observandum erit in quavis notatione tria notatu digna occurrere: 1. Rem ipsam. 2. Rei notam seu nomen. 3. Nominis interpretationem, unde Duplex emergit relatio. 1. Est inter rem ipsam & rei nomen, et sic res est subiectum, rei nomen adjunctum; pertinet autem hæc relatio ad categoriam subiecti & adjuncti. 2. Inter nomen & nominis notationem, quæ est huius loci.

43. Originem notationis venaturi, dicimus nominum notationes, ex omnibus argumentis primis consentaneis, Dissentaneis & comparatis desumi ac peti posse.

44. Hic nesciendum non erit notationem tunc desumptam esse è causis, quando causa siue illa sit efficiens, siue materia, forma vel finis imponit nomen effecto. I. g. homo dicitur ab humo: ex effectis, quando effectum imponit nomen causæ v. g. Salvator dicitur à salvando. Ex subiectis, quādo aurifaber dicitur ab auro circa quod versatur Ex adjunctis, quādo mundus græcè dicitur *κόσμος* ab adjuncto ornatu. Et sic in reliquis.

45. Postremò in hoc inventionis loco observanda est mutua & reciproca illa arguendi vis, quæ intercedit inter nomen & notationem: Nam ut Notationi (inquit Author) ad suum nomen, sic nomini ad notationem suam est affectio, h. e. sicut nomen arguit notationem, sic vicissim

eissim notatio arguit nomen. V. c. Est animi plenus
E. animosus & contra: Est animosus E. animi plenus,
Hæc autem illationis reciprocatio tum demum valet, si
notatio sit vera, certa & nomini adæquata.

46. Atq; hæc de ortis nominalibus conjugatis sz. &
notatione, quorum natura, vis & affectio arguendi in no-
minibus Spectatur, brevitatis amore dicta sufficiant; suc-
cedunt realia in distributione & definitione circa res ip-
sas versantia, quæ siquidem è pluribus argumentis primis
simul oriuntur magisq; composita sunt, ideoq; posterio-
ri loco de ijs agendum erit, cum simplicia semper antece-
dere, composita vero subsequi debeant.

47. ORTA REALIA Sunt in quibus arguendi vis
consistit in rebus ipsis quæq; ex pluribus argumentis pri-
mis oriuntur. Hæc definitio duplicem exhibet differen-
tiam argumentorum realium à nominalibus. 1. In or-
tis nominalibus nomen seu vocum ratio investigatur;
In realibus vis arguendi in rebus consistens, spectatur.
2. Argumenta orta nominalia desumuntur ex unico ar-
gumento primo, Realia vero à plurimis; Suntq; dupli-
cia: Distributio & definitio.

48. Antequam ad specialem distributionis enodatio-
nem descendamus, operæ pretium esse duximus, non-
nulla generalia pleniori distributionis cognitioni pluri-
mum inservientia, prætermittere. Cujusmodi sunt:
1. Ordinis ratio. 2. Communis ortorum realium affe-
ctio. 3. Tres regulæ proprietatum, quæ distributionis
doctrinam postea explicandam planiorem reddunt.

48. ORDINIS ratio ut consistet, haud inconvenien-
ter queritur: An Distributio rectè præmittatur definitio-
ni? Cum Author, cap. 18. lib. 2. Doceat definitionem

primo loco esse collocandam, huic demum distributionem subiungendam? Huic quaestioni ut occurramus, sciendum erit aliud esse res ipsas tractare, aliud Methodum doctrinae praescribere, accuratè igitur distingvendum erit inter doctrinam seu praecepta definitionis, & ipsam definitionem & distributionem; hac distinctione adhibitâ dicimus definitionem, praecedere distributionem cum res ipsas, prout Author citato loco dicit, tractamus; Doctrinam autem definitionis, posteriorem esse doctrinâ distributionis cum faciat ad inveniendam definitionem, Omnis namq; Definitio constat genere & differentiâ, quorum cognitio è doctrina distributionis petenda erit. Breviter: Distributio posterior est definitionis usu, prior natura, intelligentiâ & institutione.

30. Hâc quaestione discussâ, ordinisq; ratione expositâ, paucis affectionem reciprocationis, quæ distributioni & definitioni communis est, attingemus. Ubi notandum affectionem reciprocationis aliam esse 1. *Axiomaticam*, quæ nihil aliud est quam axiomatum conversio, quâdo ex subjecto unius propositionis fit prædicatû alterius, & vice versa. V. g. o homo est rationalis, & o rationale est homo. Hæc reciprocatio non est huius loci sed spectat ad doctrinam axiomatum, illius tamen semina in quibusdam inventionis locis reperiuntur utpotè in forma & formato, subjecto & adjuncto proprio; Distributione & distributo; Definitione & definito. 2. *Topicam* quæ est duplex: Alia *generalis* quæ nihil aliud est quam mutua arguendi affectio, quæ inter duo argumenta inter se affecta intercedit; Alia *specialis* quæ præter mutuam arguendi vim includit etiam rerum sese mutuò arguentium identitatem; quæ reciprocationis species hic locum obtinet. Nam omnes partes legitimo modo unitæ à

toto realiter non differant, definitum & definitio realiter idem sunt, licet modo notioris & ignotioris differant. V. c. homo nihil aliud est quam animal rationale, & animal rationale nihil aliud est quam homo.

51. Generalem quoq; distributionis doctrinam tribus proprietatibus Noster Author paulo Specialius & accuratius declarat. Quorum prima agit de distinctis argumentorum totum & partes concernentium nominibus, his ve bis: Ut distinctio totius in partes distributio sit collectio partium ad constituendum totum, inductio dicitur.

52. Hinc quæstio quædam resultat: An inductio rectius doctrinæ argumentorum, an vero iudicii sit annumeranda? Cui quæstioni ut satisfaciat, distingvimus inter inductionem Topicam, quæ est argumentum distributioni oppositum. Nam sicut distributio totum in partes resolvit, Ita distinctio à partibus infert totum: Et Criticam, quæ est syllogismus imperfectus & argumentum generat'o enthymematica, quando ex collectione singularium infertur conclusio universalis.

53. Secunda proprietas, quæ distributionis doctrina plenius ac plausius explicatur, hæc est: Distributio sumitur ex argumentis tibi quidem consentaneis, inter se vero dissentaneis. Hæc regulâ Author primò fontem & originem ostendit ex quo profluit scilicet: è consentaneis Deinde duplicem partium affectionem innuit, 1. *Consentaneam*, quæ totum respiciunt, 2. *Dissentaneam*, quæ indicatur respectus quem habent ad se invicem, qui semper talis erit, ut inter se dissentiant, cum qualibet pars propriam suam habeat formam, oppositasq; proprietates, per quas ab alijs separatur & distingvitur ee quibus infra plura.

54. Tertia, de perfectionis distributionis gradibus, ex superiori dependet, & ita sonat: Tanto accuratior erit distributio, quanto partium cū toto consensio & inter se dissensio major fuerit.

55. Proinde illa distributio præstantissima, accuratissima & nobilissima erit, in qua, amicissima partium cum toto deprehenditur consensio, qualis est inter causas & effecta; Et vehementissima inter partes, dissensio, qualis est inter contraria; Constat enim maiorem esse dissensionem inter duas, quam inter plures partes, propterea distributio bimembris reliquis meritò præfertur, quia ibi unum uni tantum opponitur.

56. Præmissis itaq; brevissimè generalibus & præmitendis, animus appellendus est ad specialiora utpote ipsam distributionem.

57. Cum itaq; nihil suscipere possit rationem distributi, nisi ei competat ratio totius, non immeritò quaeritur initio: An distributum & totum inter se differant? Ad quam quaestionem respondemus affirmative, dicendo quod differant duobus potissimum, modis: 1. *Ratione ambitus* licet omne distributum sit totum, tamen non omne totum semper actu rationem distributi suscipit; Sed tum demum cum actu distribuitur. 2. *Ratione relationis*; quia omne distributum quā distributum, refertur ad distributionem tamquam suum correlatum, Totum v. quā tale, refertur ad partes.

58. Hæc quaestione discussâ, rectâ ad distributionem nos accingemus. Definitionem distributionis talem cum Authore damus: Distributio est argumentum omnī reale compositum cum totum in partes distribuitur.

59. Pro huius definitionis accuratori cognitione, exponenda erit definitio tum nominalis tum realis. Circa

59. Pro hujus definitionis accuratiori cognitione, exponenda erit definitio tum nominalis tum realis. Circa definitionem nominalem consideramus Homonymiam. Accipitur hic vocabulum distributionis late & generaliter, ita ut tres has species, Divisionem scilicet quæ est distributio generis in species; partitionem quando integrum resolvitur in membra; & distinctionem quæ est subjecti distinctio per adjuncta & vice versa; suo ambitu complectatur.

60. Definitionem Nominalem excipit Realis, quam absolvit genus & differentia. Generis vicem tria hæc subeunt vocabula. *Ortum, Reale, Compositum*, quia distributio ex pluribus argumentis primis simul oritur, & circa res ipsas versatur, easque declarat.

61. Differentia specifica petitur è subjecto occupante circa quod distributio versatur, ut sunt totum & partes. Totum est hic ipsum distributum, partes sunt membra distribuenda.

62. Hic apprimè notandum erit quod nomine totius hic generaliter intelligamus omne illud, quod quocumque modo partes continet, seu sit totum verum & primum quod sua natura totum est, & extra distributionem affectionem totius retinet; sive secundarium quod rationem totius non habet, nisi quatenus distribuitur. Per partes hic similiter intelligamus quodvis distributionis membrum sive sit pars propriè ita dicta, sive solus distributionis ratio. H. e. sive totum quod distribuitur subijciatur, sive adjungatur sive à toto efficiatur.

63. Hæc de distributionis definitione, sequitur ejusdem divisio. Quæ est duplex: Alia primaria, alia secundaria.

64. Distributio primaria est, quæ totum dividitur

in partes, quæ ipsi per se insunt, Ut cum animal dividitur in hominem & bestiam; & hominem in animam & corpus.

65. Distributio primaria est triplex: alia totius essentialis, alia integralis, alia universalis.

66. Distributio totius essentialis est, quæ totum essentialiale resolvitur in partes essentielles, quarum altera actus, altera potestatis rationem habet. Cum dico hominis pars alia est anima, alia corpus.

67. Distributio totius integralis est, quando totum in suas partes integrantes dispescitur, E.g. hominis pars alia est thorax, alia caput, alia collum, alia brachium etc.

68. Distributio totius universalis est, quæ genus dividitur in species. Genus enim est totum universale, & dicitur aliàs divisio in partes subjectivas, quia species in propositionibus naturalibus suis generibus subiunguntur. E.g. Animalium aliud est homo, aliud bestia. Item cum Elementum dividitur in ignem, aerem, aquam & terram.

69. Hic observandum quod genus tribus possit distribui modis: 1. Quando genus immediate dividitur in species. Ut in exemplis modo allatis patuit, quæ distributio valde quidem excellit, sed ob formarum oppositas species constituentium, rarissimam & difficillimam inventionem, difficilis, est & rara inventu. 2. Quando genus in differentias specierum oppositas distribuitur, E.g. animalium aliud est rationale aliud irrationale. Quæ eadem est quoad rem cum priori. Differentiæ enim cum genere constituunt species. 3. Quando generis differentia per differentias speciales dispescitur, E.g. Sensitivorum aliud est rationale, aliud irrationale.

70. *P*reterea studiose notandum quod quamplurimæ divisiones primo intuitu videantur esse generis in species cum tamen non sint, quod ex sequentibus regulis concludi potest. 1. Si veræ differentię dari nequeunt per quas genus restringatur, distributio non est generis in species, cum nulla species possit esse sine differentia specificante. Ex hac regula colligimus entis divisionem in substantiam & accidens, non esse generis in species, cum veras differentias non habeat. 2. Si inter partes distribuentes differentia non est essentialis sed accidentalis, vera distributio generis in species non est: Talis est illa quantitatis divisio, quā dividitur in bicubitam & tricubitam, quæ fit saltem ratione majoris & minoris extensionis, essentielle discrimen non inferentis, cum majus & minus non varient speciem. 3. Si differentię distribuentes sunt extraneæ generi, neq. vera est generis in species divisio. E. g. cum ars distribuitur in liberalem & illiberalem.

71. *D*istributio secundaria est, quā dividitur totum in partes, quæ ipsi per accidens insunt. E. g. Cum homines dividuntur in liberos & servos; Angeli in bonos & malos. Divisio secundaria est, quia non ipsi homines aut Angeli per se dividuntur, sed status & conditio hominum & Angelorum.

72. *D*istributio secundaria est quadruplex: Alia ex causis; alia ex effectis; alia ex subjectis; alia ex adjunctis.

73. *D*istributio ex causis est, quando totum quod distribuitur est effectum, partes verò totum distribuentes sunt causæ. E. g. Sacra scriptura partim à Mose, partim prophetis, partim Apostolis conscripta est.

74. Distributio ex effectis est quando totum quod distribuitur est causa, partes totū distribuentes sunt effecta. E.g. Studiosi alij student, alij potant, alij discunt.

75. Distributio ex subjectis est cum totum quod distribuitur est adjunctum, partes distribuentes sunt subjecta. E.g. Sapientia alia est in Deo, alia in Angelis alia in hominibus.

76. Distributio ex adjunctis est, quando totum quod distribuitur est subjectum, partes distribuentes sunt adjuncta. E.g. Hominum alij sunt docti, alij indocti, alij pauperes, alij divites.

77. Sumopere in, notandū subjecta & adjuncta totū & partes dici non propriē & in significatione specialiori, sed impropriē & in significatione laxiori respectu ipsius distributionis. E.g. Qn. dicitur: Homo est vel in cœlo, vel in inferno, vel in mundo, tūc homo est totum Logicē consideratum, cujus partes sunt cœlum, infernus & mundus non ratione essentia, sed quatenus in hac distributione considerantur. Conferatur Thesis 6s.

78. Coronidis loco placet apponere præcipuas bonæ distributionis leges, ad quas in omni verā & legitimā distributione constituendā & dijudicandā, tanquam normas & *κρίσις* nobis respiciendum erit. Quarum prima est hæc: *Quod partes debeant cum toto consentire*, quia partes totum constituunt, & cum eodem realiter sunt idem. Itaq; vitiosa erit divisio hominum in vivos & mortuos, quia homines mortui non sunt homines, nisi æquivocē. Secunda lex est: *Quod partes debeant inter se dissentire*, quia partes ad invicem relatæ sunt coordinatæ non subordinatæ. Ex hac secunda lege colligimus animalis divisionem in mortale & rationale esse vitiosam, cum pars una in altera contineatur. Ter-

ria monet, in divisione sumendas esse partes proximas & im-
mediatas. Nam quod dividitur est totum, quod propriè
sic dicitur respectu partium proximarum, ex quibus con-
stat. Sic vivens non est statim dividendum in plantam
hominem & bestiam; sed prius in animal & plantam,
animal deinde in hominem & bestiam. Quarta innu-
it singulas partes debere minus continere quàm totum, quoni-
am pars ita continetur à toto ut juxta etiam aliam par-
tem contineri admittat. Quinta lex, præcipit bonam
distributionem constare debere partibus, quantū natura rei pa-
titur, paucissimè, & si fieri commodè possit duabus, quia in di-
xoroquis maxima est partium dissensio: Oppositio in-
ter duo extrema medium non admittentia, est immedia-
ta. Sexta requirit, ut partes universa seu simul sumptæ
neque plus, neque minus contineant, quàm totum. Nam si plus
contineant erit aliquid in divisione superfluum & toti
dissentaneum; si minus divisio erit mutila. E. g. Si
ritus dividantur in pios & impios, vitiosam esse dici-
mus distributionem, cum omittantur hæc divisione, ris-
tus mediæ, naturæ. Septima jubet modum in dividen-
do adhibendum esse, ne subdivisionum numerus nimio
um crescat, sicq; & memoriæ & perspicuitati obsit.

79. Hactenus de distributione; Sequitur DEFINITIO quæ est argumentum ortum reale composi-
tum explicans quid res sit. In hac definitione uberis-
oris cognitionis gratia considerabimus tum ὀνομαστικήν
τὴν ἀπὸ γρηγορολογίαν. ὀνομαστικήα tria com-
plectitur, Etymologiam, Homonymiam & Synonymi-
am.

80. Notationem nominis quod concernit, dicitur
definitio à definiendo, quod nomen à terminis regio-

nam & agrorum per Metaphoram huc translaturum est. Quemadmodum hisce terminis agri terminantur, clauduntur & distinguuntur; sic quoq. definitio definitæ rei naturam explicans, certis argumentis eam circumscribit, claudit, terminat, & ab alijs rebus distinguit.

81. Homonymiam altiori mentis bilance exposituri, notandū manentis vocem definitionis accipi dupliciter.

1. Ὀλικῶς in sensu totali, atq. sic includere totam definiti & terminorum, quibus illud explicatur, connexionem. Quæ acceptio huc non spectat sed pertinet ad doctrinam judicii, est enim integra enunciatio constans subiecto prædicato & copulâ. 2. Μερικῶς in sensu partiali, & sic includere etiam terminos definitum explicantes, excluso definito, quæ est h. l.

82. Synonyma seu æquipollentia sunt: 1. Ὁρισμὸς ab ὀρίζαν. i. e. finiendo & terminando. 2. Λόγος τῆς οὐσίας. i. e. ratio essentiae. 3. Quidditas. 4. A Scalig. Nota speciei extra animam.

83. Πραγματελογίαν absoluit 1. Genus. Generis vicem quatuor hæc. Argumentum, ortum reale compositum; vocabula suppleunt. Dicitur argumentum quia ad aliquid nempe definitum, arguendum affectum est. Definitum & definitio ipsa sunt relata monente, Authore his verbis: Eaq. vicissim definito argui potest. dicitur ortum, quia ortum ex argumentis primis ducit. Dicitur Reale, quia per terminos reales definitum explicat. Dicitur compositum, quia ex plurimis argumentis primis simul oritur.

84. 1. Differentia desumpta est è proprio definitionis officio seu munere, quod est explicare quid res sit, h. e. ex certis quibusdam argumentis rei definitæ naturam explicare, declarare & illustrare.

85. Hic quæstio quædam enodanda venit, quæ quæ-
ritur: Quomodo differant definitio & distributio? 1.
Definitio à distributione tribus potissimum modis diffe-
retur. 1. Definitio est symbolum argumentorum con-
sentaneorū tantum, sic habet Author: Definitio nihil
aliud est quam symbolum causarum essentiam rei & na-
turam constituentium. h.e. Definitio perfecta desum-
itur ē causis internis quæ ipsam essentiam ingrediun-
tur, immediatē constituunt & absolvunt. Distribu-
tio est symbolum argumentorum & consentaneorum
& dissentaneorum, quippe partes distributionis cum
toto consentiunt inter se verò dissentiunt. 2. Distri-
butio totum in partes dividit & dispergit; Definitio
verò colligit, componit & tanquam fasciculo alicui in-
volvitur. 3. Definitio explicat quid res sit; Distribu-
tio quatuorplex res sit.

86. Expositā nunc definitione, distributio brevissi-
mè quoq; evolunda erit: Definitio est duplex. 1. Per-
fecta 1. Imperfecta. Fundamentum hujus distri-
butionis est hoc, quia argumenta, quibus rei definitæ
natura explicatur, sunt duplicia: I. *Essentialia* quæ i-
psam rei definitæ essentiam ingrediuntur. II. *Acci-*
dentalia quæ explicant quidem aliquo modo quid res sit,
sed imperfectè, cum ipsam rei essentiam non attingant,
neq; ingrediantur.

87. Definitio perfecta est definitio constans ē solis
causis essentiam constituentibus. In hac definitione
notetur 1. Genus quod est definitio, quia definitio
perfecta rei definitæ naturam certis quibusdam argu-
mentis explicat & declarat.

88. Arguunt quidam hanc definitionem imperfec-
tionis dicendo: Definitum non debere ingredi defi-
nitio-

initionem; hic ingreditur. **L. 2.** Disting. inter definitum unicâ voce, & pluribus vocibus constans. Proccedit major de definito unicâ voce constante. 2. Definitum hic non ingreditur definitionem sub conceptu eodem, sed notiori.

39. Differentia his verbis innuitur: *E solis causis essentiam constituentibus, constans.* Omnia ergo alia argumenta, quæ in definitione perfecta, præter causas essentielles ponuntur, semovet hæc particula, **SOLA.** Causæ verò essentiam rei constituentes, sunt materia & forma, quarum symbola in definitione sunt Genus & differentia. Genus enim est symbolum materiæ. Differentia verò formæ.

40. Definitio perfecta ut dilucidior evadat, conditiones aliquot potiores bonæ definitionis, partim ad definitum, partim ad ipsam definitionem pertinentes, levi brachio attingere lubet.

41. **Conditio Definiti prima.** Definitum debet esse unicum, si dubium, primò erit explicandum, si æquívocum, antequam definiatur est distingvendum. 2. Definitum neq; explicitè neq; implicitè ingredi debet definitionem, alias enim foret *ταυτολογία*. 3. Notio prima non est definienda per notionem secundam, cum partes definitionis definito per se, non per accidens competere debeant. Vitiosa proindè est hæc definitio: *homo est species animalis*.

42. **Conditio bonæ definitionis prima:** Bona definitio cum definito reciprocatur, quia sunt realiter idem. h. e: Non sit latior nec angustior suo definito. 2. Unius rei unica est definitio. 3. Definitio debet esse perspicua, usitata, non obscura nec ambigua. 4. O. Definitio debet esse affirmativa. Negatio enim non explicat.

placat quid res sit sed quid non sit. Tolerari tamen possunt vocabula negativa in ente summo & perfectissimo, quod neq; habet genus, neq; differentiā, nec est species.
3. In definitione nil desit, nihil super sit &c.

93. Superest definitio imperfecta (alias descriptio) quæ est definitio ex alijs etiam argumentis rem describens. Circa hujus definitionis exegesi in sequentia notanda veniunt: 1. *Desinitum*, ubi quæstio attenditur quæ quæritur: Quare dicatur definitio imperfecta? R. sic dicitur non absolute & in se, sic enim foret vitio a.; sed comparate respectu perfectæ definitionis, quæ oritur ex causis essentialibus, descriptio etiam ex alijs argumentis oritur, cum nullum argumentum sit, quod in definitione adhiberi non possit; Ubi etiam notandum descriptionem non debere fieri ex meris argumentis communibus sed propria communibus admiscenda esse; quando quidem communia certam rem non circumscribunt & terminant.

94. *Desinitio Realis*, quæ resolvitur in *Genus* quod est definitio, quia etiam explicat quid res sit licet crassiori minerva quàm perfectæ; Et *Differentiam*, quæ his exprimitur vocibus: Ex alijs etiam argumentis rem describens, per quam differentiam à perfecta distinguitur.

95. Duplex in usu occurrit descriptio, una brevè ac succincta quæ ex uno atq; altero argumento desumitur. E. g. Homo est animal mortale, capax disciplinæ; altera illustriores magnificientior quæ ex plurimis argumentis variè desumitur. Talis est descriptio famæ, ex causis, effectis, subjectis & adjunctis &c. apud Virgil. *Æneid* 4.

Verum ne longius progrediamur, hic receptui canimus, nostrumq; hunc discursum abruptimus.

DEO Ter Opt. Maximo cœli terrarq; Monarche, o-
mnis sapientiæ & bonitatis fonti, gratias humilimas
& supplices, ex intimo cordis recessu depromptas, pro
illuminatione sua agentes: Is faxit ut cedat in Di-
vini sui nominis gloriam Ecclesia ac Reipublica
emolumentum, nostramq; propriam
perfectionem.

CANONES.

I.

Cui tribuitur unum conjugatorum eidem tribuun-
tur reliqua. (cum.

II. Cui tribuitur abstractum eidem etiam concre-

III. Abstractum prius est concreto.

IV. Cui competit notatio, eidem probabile est
competere nomen.

V. Omne totum est majus sua parte.

VI. Partes sunt priores toto.

VII. Posito integro, necesse est poni membra.

VIII. Remoto integro, necesse est removeri
membra.

IX. Nullum totum integrale aut essentialiale potest
affirmative prædicari de suo membro.

X. Genus cum sua specie non reciprocatur.

XI. Genus est latius sua speci.

COROLLARIA.

- I.
AN homo rectè dicatur genus respectu singulorum hominum, & Petrus Paulus species juxta sententiam Rameorum? Affirm.
2. An Genus aliquando in definitione possit omitti? Affirm.
3. An Genus rectè dicatur totum & pars? Affirm. Dist.

JOHANNES JACOBUS LILIEWAN,

Per Anagr. ad se relat.

IN HIS CALEBO; VELIS ANNUE JOVA.

JOVA tuo nutu conscendo Palladis hortum,
Carpendo Logicos primitus ut caleam,
Flores, de quibus utq; breves has publico chartas:
Hinc carpsam Sophiæ, dum licet ore rosas,
Quippe HIS IN studijs si Spiritus hos regit artus
Usque CALEBO; Ergò his ANNUE JOVA,
VELIS.

Sic facile, optatum poterit contingere portum,
Muneris usque ferax hæc mea navicula.

Humanissimo & Ornatissimo Dño RESPON-
DENTI, Opt. Parentum F.; Patriota
suo per dilecto L. M. q; scr.

Abrahamus Georgij Thauyonius
Phys. Profess. P.

*Virtutis culmen felix qui tentat adire,
Aoniaq; undas, sedulitate pia:
Pegaseo fonte ex haurire & gutture pleno,
Quels caput ingenuum, ritè lavetq; suum.
Illius, pariterq; harum sectator acutus
JOHANNES docto, progenitusq; Patre
Quemq; alit in niveis ulnis en! Libere Pallas
Ambrosio cujus, lacte jacetq; satur.
Quod probat hic Logicus Discursus, nunc per abundè,
In quo, se merito præstat honore frui.
Edit enim in lucem, nitidum satis undiq; factum;
Naturam Ortorum, depolit ecce probè.
Ostendens quid sint? Simul ac quotuplicia dicta?
Differit eximie, non sine laude gravi.
Præsiede percelebri, cujus calet angulus omnis
Rumore egregio, perpetuòq; viget.
Auspiciis faveat, cœptis his Numinis almi,
Quò cedant Patrij in, non leve nomen agri.
Insuper in seros annos, benè vivat uterq;
Ex animo roveo, conferat ipse DEUS.*

*Eximie spei Juveni, optimorum Parentum
Filio mellitissimo, DN. IOHANNI
Lillieuan, infucatae amicitiae causa accines
bar*

*L. M. q;
Michael VVissus.*